

JÓNÁS PÁL

Jónás Pál 1957-ben a *Time* magazin fedőlapján szereplő „év emberében” önmagát látta. Az '56-os magyar forradalomnak szentelt szám címlapját nézve megállapította, hogy a „tépett, zavarodott, de bátor szabadságharcost, aki egyedül áll a viharban, s nem tudja, hogy most milyen irányban kell az első lépést tennie, róla mintázták”.

Jónás Pál – az eredetileg reformkommunista Petőfi Kör utolsó, immár koalíciós alapon megválasztott elnöke – generációjának egyik legtehetségesebb ifjúságpolitikusa volt. 1945 után a németellenes diákellenállás meghatározó személyiségeként, majd az új országos ifjúsági szervezet diákközpontjának elnökeként minden bizonnyal jelentős politikai pálya várt volna rá, ha a MADISZ-t a kommunista párt maga alá nem gyűri. 26 évesen egy várható ifjúsági kirakatper majdani vádlottjaként letartóztatták. 5 évet töltött a buda-déli, kistarcsai és recski internálótáborokban. 1956. november 3-án a különböző politikai irányzatok által egyaránt elfogadott, közös kompromisszumos jelöltként az újjáalakuló Petőfi Kör elnökévé választották. A szovjet csapatok támadása azonban kettétörte a nemzeti függetlenségért és a demokratikus kibontakozásért küzdők reményeit. November végén emigrációba kényszerült. Életpályája a hiánynak is a szimbóluma. Azt villantja fel, hogy mi mindent veszített a magyar társadalom a 20. században. Kiválóan felkészült, nehéz időkben is helytálló vezetők cselekvési lehetőségei lehetetlenültek el örökre.

Jónás Pál 1922. augusztus 27-én született. Szülei – sok Erdélyből menekült magyar családhoz hasonlóan – Budapesten, a Mária Valéria szűkséglakótelepen leltek menedékre. Édesapja Máramaroszigetről származó cigány muzsikus, anyja a Somogy megyei Andocs községből való varrónő volt. A családfő 1923-ban zenészként Franciaországba szerződött, ahova a család is követte. A megérkezést követően az apa elhagyta a családot, Jónás édesanyja és nagynénje varrónőként vállalt munkát. 1927–28 körül települtek vissza Magyarországra.

AZ IFJÚ MOZGALMÁR

A m. kir. állami Deák Ferenc Reálgymnáziumban a cserkészcsapat tagjaként 13 éves korában ismerkedett meg a népi gondolattal és annak jelesebb képviselőivel. 16 évesen már a mozgalom híve

volt. 1940-ben, az érettségi letétele után a közgazdasági karon kezdte meg egyetemi tanulmányait. A háború első éveiben Jónás még népi romantikus érzületű muharaysta volt. Muharay Elemér együttesén belül ő volt az egyik alapítója az úgynevezett Siróknak (ejtsd: szőr). Közéjük tartozott Vitányi Iván, Papp Oszkár, Benedek Árpád, Kövesi Sándor, Schubert Antal és Csernye Tibor. Politikai motivációjuk 1940-ben még a fennálló rendszer megreformálása volt, teljesen lebontani nem akarták.

Az egyetemen aktívan bekapcsolódott az ifjúsági és diákpolitikai közéletbe, 1943-ban jelen volt a szárszói találkozóon. Ezekre az időkre úgy emlékezett vissza, hogy barátaival egy igazságosabb és emberibb Magyarországról álmodoztak. Jónás a Fitos Vilmos és Kristó Nagy István által szervezett hódmezővásárhelyi diákkonferencián került be a diákpolitika fősodrába – ő olvasta fel a konferencia 10 pontját.

1943–44-re fogalmazódott meg Jónásékban az addigi rendszer lebontásának igénye is. Ekkorra szocialistának vallották magukat. Azonban még sok évvel később sem tudta pontosan megfogalmazni, hogy tulajdonképpen mit is jelentett ez akkor. Társaival az egyetem megkezdésétől számítva egy-két éven belül jutottak el Szabó Dezsőtől és a népdalozástól Kovács Imrén, Erdei, Darvason, Illyésen, Veres Péteren keresztül a szocializmus klasszikus képviselőiig, Kautskyig, Engelsig és Marxig. Véleménye szerint a „diákegység-mozgalom legbaloldalán” álltak abban az időben. A szocializmus társadalompolitikai célkitűzései miatt érezhette azt, hogy ő kommunista. A félfeudális, úri-jobboldali Magyarország a félműveltségével és urambátyámozásával, üres antiszemizmussal, társadalmi igazságtalanságaival kibíratatlan volt számára. Hozzá kell tenni, hogy a sztálinizmus és a bolsevizmus legalább annyira távol állt tőle.

Amikor a diákmozgalom, amelybe 1944-ben bekapcsolódott, átalakult ellenállási mozgalommá, Jónás Pál Fitos Vilmos vonalán belül Kiss Sándor csoportjához tartozott. A Fitos-mozgalom, pontosabban a Magyar Ifjúsági Nagybizottság keretében alakult meg a Magyar Ifjúság Szabadságfrontja 1944. december 15-én.

Ebben az időben Jónás néhány társával katonaszökevény volt, fegyvert viselt és álnéven élt. Egy szűkebb, úgynevezett akciós csoportban is szerepet vállalt, amelynek feladatai közé tartozott, hogy zavart keltő akciókat hajtson végre, de december 20-án lebukott. A Kálvin téren ütött rajta egy dekonspirált találkozó alkalmával a Nemzeti Számonkérő Különítmény. Ám az őt szállító Gestapo-autót légitámadás érte, s megszökött. Jónás Pál úgy emlékezett vissza, hogy abban a helyzetben számára a szovjet előőrs megérkezése a szabadságot, a „felszabadulást” jelentette – nem csak szimbolikusan.

1945-ben Magyarországon teljesen új élet kezdődött. Jónás Pál január utolsó napjaiban éppen barátaival, Zimányi és Csernye Tiborral sétált Budapest utcáin. Még tartott az ostrom, de a kommunista párt nevében Vas Zoltán beszédet mondott. Jónás emlékei szerint rendkívül jó beszéd volt, amelyben Vas azt hangsúlyozta, hogy a kommunista párt politikája megértéssel fordul a múlt eszményei felé. Igyekezett cáfolni a hallgatóság soraiban felmerült vádak, amelyekkel a kommunistákat illették. Felhívta mindazokat, akik kommunistának vagy baloldali szociáldemokratának érezték magukat, hogy álljanak sorba, ha a párt tagjai akarnak lenni. Jónás Pál Zimányi Tiborral együtt beállt a sorba, és kapott egy fehér színű, orosz–magyar nyelvű ideiglenes pártkönyvet. Bár Jónás szerint az emberek nagy része azért tette ezt, hogy az oroszoktól jobb elbánásban részesüljön, ő maga azért állt sorba, mert „*tényleg valahogy úgy érezte*”. Mégsem lett rendes párttag, tagságát nem újította meg, tagsági díjat nem fizetett. A kisgazdapártnak sem volt tagja, annak ellenére, hogy az ősszel barátja kisgazda lett. Közéleti tevékenységét a diák- és ifjúságpolitikában bontakoztatta ki.

Jónás jó kapcsolatban volt a Györffy-kollégistákkal. A kollégium igazgatói, Boross Lajos, Horváth Lajos és Kardos László, a barátai voltak. Gyakori vendég volt a kollégium megbeszélésein diákpolitikai, taktikai kérdések tárgyalásánál is. Hegedüs András – a későbbi miniszter-

elnök – szorgalmazta a Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (MADISZ) megalakítását. Kiss Sándor lett a MADISZ, Jónás Pál pedig a MADISZ diákközpontjának elnöke. A főtitkár Gyenge Zoltán mellett Bérczi Bélát, kulturális vezetőként Kicsi Sándort, gazdasági vezetőként Zimányi Tibort emelhetjük ki.

Nem sokkal azután, hogy a MADISZ megkezdte működését, a különböző nem kommunista vezetőségi tagok számára kezdett nyilvánvalóvá válni, hogy a kommunisták saját céljaikra akarják használni a szervezetet, ezért kiváltak belőle. Lényegében az eredeti elképzelésekben megfogalmazott egységszervezet megalakítására hívták össze ezt követően a balatonlellei konferenciát, amelyre minden egyetemi kar választott képviselőket delegálhatott. Ezek a delegációk alapították meg a Magyar Egyetemi és Főiskolai Egyesületek Szövetségét (MEFESZ) 1945 augusztusában, s Jónás Pált választották elnöknek. Progresszív és közéleti szereplésre hívatott alkata alkalmassá tette őt a tisztség betöltésére.

A MEFESZ-t egy jól működő ifjúsági egységsszervezetnek tartotta, amelynek alapvetése – legalábbis Jónás Pál fejében – a Fitos-féle koncepció volt. 1947-ig háromszor választották meg a diákközpont elnökének. Azonban a kommunista pártnak egyre inkább szemet szúrt a tevékenysége, véleménye szerint az, hogy jó kapcsolatai voltak nyugati ifjúsági szervezetekkel, különösen a francia egyetemisták vezetőjével és Franz Hoffmann svájci diákvezetővel. A Magyar Közösség-ügy kapcsán – amelyet Jónás úgy jellemezett, hogy az első olyan per volt, „*ami nem fasiszták, hanem demokraták ellen ment*” – barátai egy részét letartóztatták. Az ÁVO 1947. január 8-án vitte be az Andrássy út 60.-ba két napra. Miután kiengedték, lemondott tisztségéről, s visszavonult az ifjúságpolitikától, Heller Farkas professzor témavezetésével a disszertációján dolgozott, amely *Az anarchizmus társadalmi és gazdasági elmélete* címet viselte.

KÉNYSZERMUNKATÁBORBAN

Letartóztatásának és későbbi internálásának okát személyének túlzottan jó nemzetközi megítélésében jelölte meg. Az új MEFESZ-vezetést nem ismerték el a külföldi szervezetek, s egy prágai diákkongresszus plakátján Jónás képével tüntettek a „nem megválasztott” ifjúsági vezetők ellen. Jónás Pál véleménye

Névjegy

Jónás Pál
1922–1998

Közgazdász, a Magyar Ifjak Szabadságfrontjának alapítója, az ellenállás aktív tagja. A háború után a MEFESZ elnöke. 1947-ben a Magyar Közösség-ügy kapcsán letartóztatták, de szabadon engedték. 1948 októberében Kistarcsára, majd Recskre internálták. 1956-ban részt vett a Petőfi Kör munkájában, november 3-án annak elnökévé választották. November 4. után elhagyta az országot, és az Amerikai Egyesült Államokban telepedett le.

szerint ez a körülmény volt az, ami keletlenne tette őt a rendszer számára. 1947-ben lett számára nyilvánvaló, hogy a negyvenötös demokratikus kísérletnek vége van. A lenini dialektika, amely először felosztotta az országot demokratákra és fasisztákra, kezdte tovább osztani a demokratákat jó és rossz demokratákra. Később ez folytatódott, amikor a jó demokratákat kemény demokratákra és puha demokratákra osztotta. Megfélemlítés, besúgás, erőszak, törvénytelenység, a szabadságjogok semmibevétele, kontraszelekció, ütemes tapsok, a politikai vezetők elkülönülése jellemezték a politikai életet. A rendelkezéseket a munkásság nevében, de a munkásság nélkül hozták. Heller Farkas professzor szerzett neki egy ösztöndíjat Svájcba, Wilhelm Röpke biztosította számára a meghívót. A svájci elővizum már rendelkezésére állt, útlevelet viszont nem kapott.

1948 októberében internálták, s öt évet töltött Buda-délen, Kistarcsán és Recskén. A kényszermunkatáborban együtt volt mindazokkal, akikkel harcolni próbáltak az ő megfogalmazása szerinti „fasiszta rendszer” ellen. Ironikusan úgy fogalmazott, hogy össze tudták volna hívni a Magyar Ifjúság Nagybizottságát, amikor a szociáldemokraták is megérkeztek.

Jónás emlékezete szerint csak őt állították bíróság elé, amikor Recsket felszámolták. A bíró szerint az ÁVO jegyzőkönyve „akkora baromság volt”, hogy az alapján nem lehetett mást tenni, mint felmentő ítéletet hozni.

1953 októberében szabadult és 1956 októberéig nem vállalt aktív szerepet a közéletben, de azért jelen volt különböző eseményeken, figyelemmel kísérte a folyamatokat. A Petőfi Kör egy-két vitáján is részt vett, de semmiféle hivatalos szervezeti kapcsolatot nem állt velük, egyszerűen a rendezvényeken megjelenő több tízezer ember egyike volt.

A Petőfi Kör 1955-ben megalakult vezetőségében a titkárság tagjai Tánczos Gábor, Hegedűs B. András, Nagy Balázs és Pécsi Kálmán voltak. A Petőfi Kör arculata 1956 tavaszán alakult ki, ekkor vált a fiatal magyar értelmiség centrumává, amely kiállt a Nagy Imre nevéhez fűződő szocialista megújulási program megvalósítása mellett, de a sztálinizmus ellen. A Petőfi Kör lényegében a reformista kommunista fiatal értelmiség irányvonalának fóruma volt, de a MEFESZ és a NÉKOSZ vezetői is megjelentek a politikai súllyal bíró találkozón. Az 1956. tavaszi sajtóvitára Jónás Nagy Balázssal együtt ment el. Szabadulása után Jónás két politikai körben fordult meg, Soós Júliáéban és Sárközi Molnár Mártáéban, aki Illyés Gyula mellett dolgozott, lényegében ő szerkesztette a *Válasz* című lapot.

Jónás egy cikkében úgy fogalmazott, hogy a volt kollégista körök komoly jelentőséggel bírtak 1956-ban, hiszen Nagy Imréhez többeket személyes szálak fűztek. Hegedűs András miniszterelnök és Szalay Béla, a Tervhivatal új elnöke Györffy-kollégisták voltak, és az a tény, hogy a párt- és államvezetésben az akkori harmincévesek számára ismerős nevek tűntek fel, egyfajta megnyugtató érzést keltett bennük, régi kollégistákban, de természetesen nemcsak bennük. Viszont a pártvezetésnek sem kellett a Petőfi Kör vezetésének párt-hűségében kételkednie.

Jónás Pál 1956. október 23-án érdeklődő természetű, de politikailag passzív

szereplőként, a Vas- és Edénybolt Vállalat sztahanovista művezetőjeként járta a várost a vállalat számára kiutalt motorkerékpárjával. Nézte a diáklfelvonulást, megfordult a Bem téren, majd a rádiónál is, szem- és fültanúja volt a 16 pont megfogalmazásának.

Szinte ösztönből indult el az egyetem jogi karára, ahol Kardos Lászlóval találkozott össze. Itt közölte nem sokkal később Jónással Ádám György közgazdász, egyetemi tanár – aki az Értelmiség Forradalmi Bizottságát életre hívta –, hogy kooptálták a bizottságba. Lényegében ezzel az aktussal kapcsolódott be Jónás Pál a forradalom eseményeibe.

A PETŐFI KÖR ELNÖKE

A Petőfi Kör 1956-os vitái a diktatórikus, adminisztratív sztálinista-rákossista vonal és módszerek ellenében hevültek fel. A vitákban formálódó kritika azonban nem jelentette a fennálló társadalmi rendszer ellenzését, tehát a rendszeren belül álló politikai irányvonalat határozott meg, amelyet korábbi politikája miatt Nagy Imre testesített meg. A Petőfi Kör akkori vezetői úgy gondolták, hogy Nagy Imre, akit október 13-án visszavettek a pártba, kormányt fog alakítani, és a „demokratikus szocializmus” eszméi nagyobb nehézség nélkül, strukturális változások elkerülésével valósulnak meg. A politikai program megfogalmazása azonban nem volt – és az adott struktúrában nem is lehetett – a Petőfi Kör feladata, Nagy Imre és a kör közvetlen találkozására soha nem került sor.

A forradalmi hangulat a Petőfi Kört lényegében felkészületlenül érte, nem tudtak mit kezdeni a helyzettel, nem osztoztak az egyetemisták hevületében, a vezetőség pedig inkább saját helyzetével volt elfoglalva, mivel az összehívandó DISZ vezetőségi ülésen annak megújítása volt napirenden. Nem számoltak az államhatalom összeomlásával, sem fegyveres harc kialakulásával.

Október 23-án, de legkésőbb október 25-én a Petőfi Kör politikai tevékenysége lezárult: a radikalizálódó tömegekhez képest magartatása túlságosan mérsékelte volt, másrészt a pártvezetés is elutasította működésüket. A kör reformkommunistái a forradalom napjaiban semmilyen módon nem tudták az eseményeket befolyásolni.

A forradalmi események néhány nap alatt teljesen új viszonyokat teremtettek, úgy tűnhetett, hogy a Szovjetunió

hajlandó elfogadni a többpártrendszer alapján felépülő, demokratikus Magyarországot. Ehhez a Nagy Imre-féle vezetésnek konszolidálnia kellett a belpolitikai helyzetet olyan viszonyok közepette, amikor az utcákon még ropogtak a fegyverek. A harcok egyik kiemelkedő vezetője volt Dudás József, akit Jónás nagyon jól ismert, hiszen Buda-délen egymás melletti cellában raboskodtak. Ezért a Magyar Értelmiség Forradalmi Bizottságában Jónás Pált kérték fel, hogy tárgyaljon Dudással, és vállaljon közvetítő szerepet egy Nagy Imrével megszervezendő találkozás érdekében. Jónás közreműködött, a találkozó megvalósult.

November 3-án Jónás Pált bízták meg a Petőfi Kör elnöki tisztének betöltésével, ami lényegében kísérlet volt a szervezet koalíciós alapokon történő újjászervezésére a Nagy Imre-kormányt támogató, többségében baloldali fiatal értelmiségiek részéről.

Jónás Pál elnöksége a Petőfi Körben közvetlen előzmények nélküli, meglepő fordulatnak tekinthető. Kardos László véleménye azonban az volt, hogy a Petőfi Kör tevékenységét olyasvalakinek kell tovább vinni, aki nem támadható a sztálinista idők miatt, mert tulajdonképpen mindenkit meg lehet „kicsit kaparni” ezekben az ügyekben. Olyan emberre van tehát szükség, aki nem támadható, s akinek összes kapcsolata a kisgazdákhöz kötődik, bár Jónás soha nem volt tagja a kisgazdapártnak. Kardos arra alapozta helyzetértékelését, hogy 1956 októberében minden meg fog ismétlődni, ami 1945-ben történt, és a megváltozó helyzetben úgy tekintett Jónásra, mint aki a jobbról jövő kritikák ellen tud majd védelmet nyújtani.

November 3-án délután Jónás Pál elnökletével újrakezdték a Petőfi Kör munkáját. Helyiséget a Tervhivatalban kaptak, a Szikra Kiadó munkatársainak javaslatára tervezték a szerveződő Gondolat Kiadó átvételét, hetilapot és folyóiratot akartak indítani. Hegedűs B. András szerint „a részben koalíciós alapokon újjászerveződő kör” nyilatkozatot fogalmazott meg, amelyben támogatta a Nagy Imre-kormány politikáját és a konszolidációt. Jónás Pál éppen ismertette a kör programját, amikor az egyik titkár a fülébe súgta, hogy a miniszterelnökségről azt a hírt kapták, hogy Maléter Pál megegyezett a szovjetekkel, akik meghatározott idő múlva elhagyják az országot. Jónás Pál bejelentette a hírt, majd elénekelték a *Himnusz*t. November 4-én hajnalra az események még-

sem várakozásaiknak megfelelően alakultak. Jónás Pál november végén B. Rácz Istvánnal elhagyta Magyarországot.

A POLITIKAI EMIGRÁNS

Jónás Pál megfogalmazása szerint a menekültek egy része megfogadta, hogy nem fog beilleszkedni bevándorlóként egy idegen ország társadalmába, hanem politikai emigráns lesz és marad, amíg arra szükség van. Ennek megfelelően politikai célokat tűztek ki maguknak, és azt tekintették feladatuknak, hogy nemzetközi szervezeteken, a nyugati országok kormányain s a világ közvéleményén keresztül erős nyomást gyakoroljanak a szovjet és a magyar hatóságokra, hogy a „rendőrterror megszűnjön”. Abban reménykedtek, hogy eljön az idő, amikor a politikai menekültek hazamehetnek, és megvalósíthatják a forradalomban megfogalmazott eszméket. Jónás maga is lelkes tagja lett ennek a politikai célokat követő csoportnak.

Az ötvenhatosok „a forradalom eszméi” alapján történő szervezkedésének ötlete még Bécsben vetődött fel, nem sokkal azután, hogy hajdani kisgazdapárti, szociáldemokrata, valamint a forradalmi eseményekben nevet szerzett politikusok egy csoportja az osztrák fővárosba érkezett. Szervezetüket Magyar Forradalmi Bizottmánynak nevezték el, az ideiglenes intézőbizottságban a kisgazda Kiss Sándor, Horváth János és B. Rácz István, az 1955 óta Bécsben élő Szabó Miklós, a szociáldemokrata Benjámín Olivér – volt országos helyettes rendőrfőkapitány –, Szabó György, a Győri Nemzeti Tanács tagja és a Keresztény Népmozgalomhoz tartozó Raksányi Árpád foglalt helyet.

Az időközben Magyar Forradalmi Tanácsra átkeresztelt szervezet 1956. november 19-én kiadott első nyilatkozatának aláírói a korábban említetteken kívül Pásztor Tamás, Nyeste Zoltán, Benkő Zoltán, Szarka Gábor és Rédey Gábor voltak. Bécsbe érkezett még Kóvágó József, Adorján József képviselő, az emigráns kisgazdapárt megalakítója (Szabó Miklós lett a titkára), Király Béla tábornok, a nemzetőrség volt főparancsnoka, Heltai György, a Nagy Imre-kormány külügyi államtitkára, a kisgazda Vidovics Ferenc képviselő, Jónás Pál, a Petőfi Kör elnöke, Osváth György, Boros Lajos, Füzessi István, Sztáray Zoltán és Dénes Tibor.

Székhelyük Párizs lett, és nem akarták tudomásul venni, hogy a nyugat-

európai kormányok nem törődnek Kélet-Európa emigráns politikusaiknak sorával. Jónás Pál a Magyar Forradalmi Tanácsban a kulturális ügyek vezetését vállalta. A Petőfi Kör emigrációban történő felélesztésének gondolata a Magyar Forradalmi Tanács 1957. január 5–7. között magtartott alakuló ülésén született meg. Megszervezését Jónás Pál, a kör 1956. november 2-án megválasztott elnöke, valamint a szervezet korábbi titkára, Nagy Balázs vállalta. Végrehajtó bizottsága a következőkből állt: Kiss Sándor, Nyeste Zoltán, Prágay Dezső, B. Rácz István és Sztáray Zoltán. A kör feladataként a forradalom eszméinek, célkitűzéseinek idegenben való megőrzését, ismertetését határozta meg magyar és idegen nyelvű előadások tartásával és angol nyelvű folyóirat kiadásával. Jónás Pál Párizsban komoly tapasztalatokat szerzett az emigrációs politikai technikákról, egyúttal szembesült az emigrációs politika nehézségeivel is.

Létrehozta egy irodát, de a szimpátián kívül nagyon kevés forráshoz tudtak hozzájutni. Kiadásait a francia parlament külügyi bizottsága fedezte. Az iroda tagjai Jónáson kívül B. Rácz István és Benjámín Olivér voltak, majd csatlakozott hozzájuk Sztáray Zoltán is, amikor Jónásék már az Egyesült Államokba készültek. Az iroda jó kapcsolatot ápolt a későbbi Nagy Imre Intézet munkatársaival – Sztáray oda ment át dolgozni –, Nagy Balázssal és Heltai Györggyel. Jónás viszonylag rövid ideig, 1957-ig tartózkodott Párizsban.

A franciák azt tanácsolták nekik, hogy a sikeres működés érdekében települjenek át Amerikába. Ott kapcsolatokat kell teremteniük a vezető amerikai politikusokkal s az Egyesült Nemzetek Szervezetének képviselőivel. Az első lépésekhez megadták a segítséget, a magyar kérdés napirendre került az ENSZ-ben. Jónásék feladata az lett, hogy Kéthly Annán, Király Bélán és Kóvágó Józsefen keresztül informálják a delegátusokat arról, mi történt és mi történik hazájukban. Számukra ez a „három K” – Kéthly, Király, Kóvágó – volt a legfontosabb fegyver.

Az Amerikai Egyesült Államokban Jónás a Magyarország Szabad Képviselőlete nevű magyar emigráns szervezet működésében vett részt. Ez a szervezet bizonyos értelemben mint ellenkormány létezett, és munkáját amerikai tanácsadók segítették. A politikai tevékenység az ENSZ-re irányult.

Az amerikai magyar emigrációs szervezetek közül – intellektuális jellege miatt – számbeli súlyánál jelentősebb

volt a Petőfi Kör, amely 1957-ben a strasbourgi kongresszus alkalmával elhatározta, hogy folytatja tevékenységét, s a forradalom elvei, valamint a szabad véleménynyilvánítás szellemében küzd a magyar függetlenségért és demokráciáért. Jónás Pál lényegében két központot képzelt el, egyet New Yorkban, egyet pedig Európában, mivel a kör titkára, Nagy Balázs Európában maradt. 1958 márciusa és 1959 decembere között *Október 23.* címmel angol nyelvű folyóiratot adtak ki New Yorkban. A szemle rendszeres munkatársai közé tartozott Kéthly Anna, Nagy Ferenc, Kovács Imre, Kiss Sándor, Sztáray Zoltán, Gombos Gyula, Csicsery-Rónai István, Zsakó Gyula és maga Jónás. Az amerikai szervezet rendszeres előadásokat és vitaeseményeket rendezett New Yorkban, időszerű társadalmi és politikai kérdésekről. Később az érdeklődés a magyar ügy iránt egyre apadt, az újságok címlapjára más fontos nemzetközi események kerültek, ezzel párhuzamosan az emigrációs politika belső viszonyai feszültté váltak.

Az emigráció fiatalabb tagjai éltek az ösztöndíjak adta lehetőséggel. Jónás Pál először a Yale-en folytatott tanulmányokat, majd a Columbián szerzett doktorátust. A New York Universityn kezdett tanítani, később átment a City University of New Yorkra, majd a Brooklyn College-ba. Innen került végül Új-Mexikóba 1966-ban, amikor felvette az amerikai állampolgárságot, és ezzel egyidejűleg kilépett a Magyar Bizottságból. Letelepített, közgazdászprofesszorként dolgozott a Fejlődő Országok Intézetében.

1969-ben megbízatást kapott az amerikai kormánytól, hogy legyen az amerikai nagykövetség gazdasági tanácsosa India fővárosában, Újdelhiben. Két évet töltött ott, majd hazatérése után két év szabadságot kapott. Ezt követően Pakisztánban, később Szenegálban kapott újabb megbízatást. Ezek voltak a hosszabb tartózkodásai. A világ minden táján megfordult, a fejlődő országok gazdaságainak szakértőjeként (pl. Zaire vonatkozásában) kapcsolatba került a Nemzetközi Valutaalappal is, de szocialista országokban, így Csehszlovákiában és Bulgáriában is működött tanácsadóként. 1958-ban nősült meg, amerikai feleségétől egy fiúgyermek született.

Jónás Pál nemzedékének bizonyos értelemben közös sorsa volt. A nemzedék tagjainak életpályáját a világnézet és az abból fakadó politikai szerepvállalás határozta meg a rendkívül különleges 20. századi magyar történelem rájuk eső részében. ♦